

1. Poročilo predsednika.
 2. § 420. kaz. zak. in učitelj — vzgojitelj, predava gosp. preiskovalni sodnik A. Kuder.
 3. Mladina in alkohol, predava tovariš Fr. Zagorec.
 4. Volitev delegatov za Zavezino zborovanje.
 5. Slučajnosti.
- Na dnevnem redu so važne stanovske zadeve, zato pričakuje polnoštevilne udeležbe o d b o r.

Stajersko.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga, reg. zadruga z omejeno zavezo v Celju, je začela poslovati ter je imela v nedeljo, dne 5. marca t. l., prvi uradni dan. Dozdaj je nad 20.000 K prometa. Zanimanje za zadrugo je jako živahno in vidi se, kako potrebna je bila.

Posejuje zadrugnikom po 6% na razne načine vračevanja, a vloge sprejema od vsakogar po 5%. Da ustreže mesečnim vračevalcem, obrestuje vloge, ki dojdejo najpozneje do 5. dne meseca, že za ves dotični mesec. Položnice c. kr. poštne nakaznice so na razpolago!

Uradne ure so vsako nedeljo od 8. do 11. ure dopoldne v Celju, Breg št. 26, I. nadstropje.

Za natančnejša pojasnila pa se je oglasiti pod naslovom „Učiteljska zadruga — Griže pri Celju.“ Za odgovor je vedno pridjati 15 vinarjev v znakmah.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo dne 25. marca t. l. Z gosti vred je bilo udeležencev okoli 50. Pred zborovanjem je bila pod spretnim vodstvom nadarjenega pevovodje tov. Pregelna pevka vaja. Zborovanje je bilo dokaj zanimivo. Razgovarjalo se je o gojitvi petja in o drugih aktualnih društvenih zadevah, pri kateri priliki je tovariš predsednik naglašal, da mora vse naše organizatorično stremiljenje zadovoljiti vedno jasnejše oblike, ki se kažejo v geslu: „Malo govoriti, a veliko in smotreno delati!“ Tov. Logar, znan kot ljubitelj narave in kot dober botanik, je prinesel nabasano puščico prvih oznanjevalk probujajoče se narave ter ob splošnem zanimanju obrazložil o njih najvažnejše. Tovariš Brinar je kot zastopnik učiteljskega v okrajnem šolskem svetu podrobno poročal o delovanju te korporacije. Končal je z besedami: „Učiteljsko društvo naj si izvoli dobrega zastopnika, a zastopnik mora biti dober le tedaj, ako ima zavedno učiteljsko za seboj! Po tov. Černeju se je zastopniku izrekla zahvala.

Prihodnje zborovanje se vrši 7. majnika v Celju. Na dnevnem redu bo razgovor o šolskih zamudah, o vprašanjih in volitvah uradne konference in tov. Logar nas bo pa zopet vodil v kraljestvo cvetoče narave. Na polnoštevilno snidenje tedaj!

Učiteljsko društvo za celjski okraj. V četrtek, dne 6. aprila t. l., ob 1. uri pop. pevka vaja v okoliški šoli v Celju. Cenjenje, tovarišice in cenjeni tovariši sosednih okrajev se s tem še posebe prav vljudno prosijo udeležbe.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje letos drugič v četrtek, dne 6. aprila, ob 10. uri predpoldne v ptujski okoliški šoli. Poleg običajnih točk je na vzporedni predavanju tovariša Vekoslava Selinka: „Temelji etike“ in demonstracija pri čebelnjaku tovariša Josipa Wesiaka: „Čebelarjevo delo spomladi.“

Pomlad je tukaj. Vsa priroda se zbujja iz dolgega zimskega spanja in začenja novo življenje.

Pretežna večina tovarišev in tovarišic našega obširnega okraja pušča „nemoteno“ zborovati četrtino učiteljskega in potegovati se za napredek v stanovskih in didaktičnih zadevah. Dne 6. aprila bo gotovo lep spomladanski dan. Vabimo ob tej priliki omenjeno večino, naj se tudi ona zdravi prirodi enako ter naj stopi odpočita med že deloma utrjene prvoboritelje. Čim več nas bo, tem bolj bomo zadovoljni s svojimi uspehi. Saj — „ni večjega veselja nego je veselje nad lastnim delom!“

Ogorelec, t. č. predsednik.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 16. marca t. l., v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru. Dasitudi je bil kot predavatelj priglasi biviš naš tovariš g. A. Pesek, sedaj višji nadzornik „Prve Češke“, je pokazalo tuokrajno učiteljsko tako malo zanimanja za zborovanje, da je še predsednik eno uro po napovedanem začetku s strahom in vznemirjenostjo štel navzoče člane, ne da bi mogel konstatirati sklenjenost. Iz neprijetnega položaja so ga k sreči rešile najbolj oddaljene tovarišice in tovariši, medtem ko nekatere najbližje šole niso poslane niti po enega zastopnika. V resnici jih je lahko sram! Če bodo vsi kazali tako malo stanovske zavesti, potem tužna nam majk!

Predsednik tov. Tomažič pozdravi s presrčnimi besedami g. A. Peska ter mu izroči besedo. G. predavatelj je govoril najprej o „Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“. Omenil je, kako se je iz prejšnjega socialnega odseka Zveze zaradi potrebe osnovala zadruga ter potem na raznih primerih pojasnjeval nje namen in njeno praktično vrednost. Poudarjal je dalje, da stoji podjetje na popolnoma realnih tleh, kjer se ni bati prav nobene rizika, in vabil navzoče učiteljsko, da pristopi s kolikor največ deleži. Tudi naše dru-

štvo je pristopilo z enim deležem. V drugem delu svojega govora se je g. Pesek bavil z vprašanjem življenjskega zavarovanja. Poudarjal je njega socialno in gospodarsko važnost ne le za posameznika, ampak tudi za celokupni narod. Posebe pa je naglašal ugodnosti, ki jih ima učiteljsko, če se zavarujemo pri „Prvi Češki“. Za svoja temeljita in zanimiva izvajanja je žel gospod predavatelj odkrito in hvaležno priznanje.

V proslavo štiridesetletnice našega društva priredimo meseca avgusta slavnostno zborovanje s koncertom. Predpriprave so se poverile društvenemu odboru, ki se je še v to svrhu pomnožil z g. ravnateljem Robičem in tovarišem Čehom.

Za prihodnje zborovanje smo določili Sv. Duh na Starigori, kamor poletimo v četrtek, dne 11. majnika t. l. Upam in nađejam se, da mi takratnega poročila ne bo treba začeti s tako pikrimi besedami kakor danes.

Breško-sevniško učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. marca 1911. v Brežicah, in sicer ob precejšnjem številu udeležencev. Odzvali so se tudi Bizeljani. Iz Sevnice ni bilo nikogar. Pišece spijo že nekaj časa spanje pravičnega. — Prihodnje zborovanje se vrši na Vidmu dne 7. maja 1911.

Jedro zborovanja sta bili predavanji tovarišev Knapiča in Rismala. Tov. Knapiča predavanje „Prvi početki ljudskega šolstva pod Marijo Terezijo“ je bilo nad vse zanimivo, saj tudi pripoveduje predavatelj v tako poljudnih besedah. Pred Marijo Terezijo ni bilo pravzaprav še nikakih šol na deželi. Če pa je že kaj bilo, je to tako ničevno, da se ne izplača izgubljati besed. Pač pa nas stvar zanima toliko, v kolikor nam kaže grozno siromastiho takratne šole, ki je bila le zakotna šola. Šele Marija Terezija se je začela zanimati za reformacijo lj. šolstva. Naročilo se je okr. glavarjem, da poizvedujejo o stanju ljudskega šolstva v njih področju. Ti so seveda dobivali informacije od župnikov, kvečjemu še od kakega učitelja-mežnarja. Žalostna in prežalostna so ta poročila, ki so jasen dokaz, da je bil vedno največji nasprotnik ljudske izobrazbe — duhovnik. So med njimi izjeme, a teh je kaj malo. Največ jih je odgovorilo, da ni treba nikakih šol, ker bi ljudstvo postalo ošabno in uporno proti duhovski, kakor proti posvetni gospodski. — Tovariši predavatelju hvala za toli zanimivim predavanju.

Drugo predavanje je bilo o koroškem deželnem poslancu Steinwenderju in njegovem predlogu za skrajšanje šolske obveznosti in drugih enakih predlogih. Taka reformacija ljudskega šolstva kot si jo misli Steinwender, bi baje povzdignila šolstvo kakor tudi kmetijstvo na višjo stopnjo. Steinwender pa bi bolje storil, da proučuje njemu znanejske stroke, reformacijo ljudskega šolstva pa naj prepusti strokovnjaku, zakaj „le črevlje sodi naj klopitar“.

Breško-sevniško učiteljsko društvo stoji na odločnem stališču proti takim in enakim, za našo dobo brezsmiselnim in v pedagoškem oziru jako šepavim predlogom v svrhu reformacije ljudskega šolstva!

Na vrsti so prihodnjič predavanja, določena za uradno konferenco. Društvena pravila ne določajo konverzijskega jezika po zborovanju!

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo zboruje v šolskem poslopju v Tolminu dne 9. aprila t. l. ob pol 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Nekatere točke iz dušeslovja, predava g. ravnatelj Viktor Bežek.
 2. Kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine.
 3. Volitev delegatov za Zavezino zborovanje.
 4. Izjava monsig. Pavletiča v okrajnem šol. svetu Goriškem.
 5. Morebitni predlogi in nasveti.
- Z ozirom na 1. točko se vljudno vabi k obilni udeležbi ne le učiteljskega, ampak vsakogar, ki se zanima za ta predmet. Odbor.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonočno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja K 57.343'65.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakmah. Na prošnje brez vpošiljatva navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Politiški pregled.

* **Prvi avstrijski dreadnought,** ki ga spuste v morje dne 24. junija, bo dolg 151 m, širok 21 m in globok 8 m ter bo imel 21.000 tonelat. Nova ladja bo vozila na uro 21 vozlov ali 38-8 km. Stroji obstoje iz treh turbotrojev, ki bodo dajali najmanj 25.000 konjskih moči. Novi dreadnought bo oborožen z dvanajst 30'5 mm topovi, ki bodo nameščeni

v oklopnih stolpih, nadalje razentega še z velikim številom manjših topov. Na ladji bo tisoč mož posadke.

* **Ljudsko štetje v Avstriji.** Po sedaj dognanih podatkih znaša pr-bivalstvo tostranske avstrijske polovice 28.587.898, torej za 2.417.190 več ali za 9'2% več kakor leta 1900. V deceniju 1890—1900 je znašal prirastek 7'2%.

* **Protipoljsko iz Rusije.** „Wil. Wiestnik“ piše, da je od leta 1906 do 1910. ruska vlada v minski guberniji iztaknila 161 tajnih poljskih šol in jih zaprla. V 27 slučajih so glasom policijskih poročil te tajne šole ustanovili duhovniki, v 19 slučajih pa členi razpušene „Oswiate“ v Minsku.

* **Prvi ženski govor** v zbornici je imela gđc. Bogstad v Kristijaniji. Govorila je, da je prijateljica miru in mirovnih sodišč, da bo pa v kljub temu glasovala za pr-račun za armado, ker je vojaštvo danes le obramba.

Obrambni vestnik.

* **Blamaža klerikalnega časopisja.** „Slovenski Gospodar“ je objavil na uvodnem mestu zadnje številke sledeči zanimivi izjavi: 1. Dne 19. maja 1910 smo objavili v svojem listu članek pod naslovom: „Tri milijone za učiteljsko“. Podpisano uredništvo in podpisani odgovorni urednik izjavljamo, da je bil dotični napad nautemeljen in obžalujemo, da je bilo slovensko napredno učiteljsko s tem člankom izpostavljeno pred celo javnostjo zaničevanju in zasmehu. 2. Dne 30. junija 1910 in dne 21. julija 1910 smo objavili v svojem listu pod napisom „Šmartno pri Slovenjgradcu“ dopise, ki se nanašajo na napad na Ignacija Kalinška in njegovo smrt. Podpisano uredništvo in podpisani odgovorni urednik izjavljamo, da je z ozirom na dognano sodno postopanje popolnoma neutemeljeno izraženo v teh dopisih sumničenje, kakor da bi bila „Narodna stranka“ ali pa gg. Ivan Kac, Franc Verdnik in Jakob Vrečko povzročili napad na pokojnega Ignacija Kalinška. Obžalujemo, da se je z objavo dotičnih člankov škodovalo dobremu imenu omenjenih gospodov. — V Mariboru, dne 11. marca 1911. — Uredništvo. Fran Rakovič, odgovorni urednik. To anonično uredništvo je bilo v rokah duhovnika in državnega poslanca dr. A. Korošca. Oba članka so izrabljali klerikali v volilnem boju med dr. Verstovškom in Iv. Kacem proti učiteljsvu in „Narodni stranki“. S tem so klerikali sami priznali, kakih zaničevanja vrednih sredstev so se posluževali v volilnem boju, kjer je šlo bojda za obrambo „verskih svetinj“ in gospodarskih koristi slovenskega naroda. Udarec, ki so si ga dali klerikali s to izjavo, je tem hušji, ker rohu pravkar pobožni škof Anton Bonaventura proti neklerikalnim listom, češ, da se poslužujejo samo laži in obrekovanja. Izjava jasno kaže, kam bi se moral Anton Bonaventura najprej obrniti. Vtisk izjave bo ostal isti, četudi so klerikali takoj za njo napisali nekaj strupenih napadov na učiteljsvo.

Učiteljski vestnik.

(Konec.)

Narodno prosvetno delovanje.*)

1.

Sedaj nam je obdelati še točko: kakšna bi morala biti naša stanovska vzgoja z ozirom na naše narodno-prosvetno delovanje, torej narodni program naše organizacije.

Že naša stanovska vzgoja bi nam morala razjasniti problem malega naroda in bi nam morala začrtati jasen narodnostni program, ki bi se ne ertal le po merilu političkih strank, temveč bi imel svoje težišče v narodnem problemu samem in bi posegal posebno v njega manjšinskih delo.

Zatorej bi bila prva naloga, da nas tudi naša stanovska vzgoja uvaja v to delo.

2.

Da lahko uspešno delujemo na glasbenem polju, nam je potreba prvič teoretične podlage, t. j. zadostne izobrazbe v tem oziru. Potreba nam je vedeti, pod kakimi pogoji bi se snovalo pevka društva; potreba nam vedeti, kako se ustanove pevka društva, kako se vodijo in upravljajo, da napredujejo. Ni pa to delo, ki bi se dalo odložiti na poznejši čas, potreba je zato že zgodaj prakse in praktičnega dela. Zatorej ni zanemarjati pouka v tem oziru v šoli in ga je pospeševati tudi zunaj šole s snovanjem medsebojnih pevskih društev in orkestra. Potreba pa je obiskovati glasbene zavode tudi izven šole, da se že večji napotimo med ljudi in ne eksperimentujemo z ljudstvom. Potreba je proučiti v tem oziru položaj med ljudstvom, si določiti taktiko postopanja, se seznaniti s sestavo pravil takim društvom in njih poslovanjem.

Kratko povedano: Potreba je širiti smisel za glasbeno delo; potreba napraviti sistematični načrt za postopanje in potreba je združevati glasbene moči.

*) Pri tem delu se bo marsikdo spominjal Peskove brošure „Na delo med ljudstvo!“ — Vse te ideje se dajo uresničiti po malih izpremembah načrta, a na eno ni nihče mislil: Predpogoj temu delu je temu primerna vzgoja; ki nam vzgoji takih delavcev!

3.

Istotako se nam je telesno vzgojiti najprej samim, če hočemo telesno vzgojevati narod.

Seznaniti bi se nam bilo v tem oziru z načeli Sokolstva, z organizacijo in nje ustrojem, z zgodovino Sokolstva, z vodstvom sokolskih društev, s snovanjem sokolskih društev, s pravili vzornega sokolskega društva, s telovadnim sistemom sokolskim, s slavnostimi možmi v Sokolstvu. Prirejati bi nam bilo vaditeljske tečaje in prirejati še posebne telovadne ure za prakso v posameznih vajah.

Tako vzgojenim bi nam bilo šele misliti na sistematiško prosvetno-narodno delo in le pod takimi pogoji bi lahko privedli naša društva do veljave in upoštevanja, ker vse naše prosvetno-narodno delo bi se moralo vršiti po navodilih naših društev in bi se vršilo po iniciativi teh društev.

Naše prosvetno delo dandanes, pa v kljub dobrim načrtom nima zato uspehov, ker nima prave podlage.

4.

Istotako je predavateljstvo polje, za katero bi se nam bilo že zgodaj pripravljati. Potreba bi se nam bilo pri tem seznaniti z umetnostjo predavateljstva in govornišva teoretično, kakor se že zgodaj vaditi praktično. Potreba bi nam bilo poznati v tem oziru drž. šol. zakon, ki nam na podlagi roditeljskih večerov sam nudi pot do predavateljstva in predavanj. Potreba bi bilo študirati, kako bi pospešili in bolj na praktični način razširili in s primerno taktiko pospešili ta naš delokrog. Potreba bi pa bilo tudi podati osnovne pojme v tehniškem oziru, kako se sklicuje, vodi, itd. predavanja in shode. Tudi v tem oziru bi nam bilo natančno seznaniti se s shodnim zakonom.

Tudi to naj bi izhajalo iz naših okr. učiteljskih društev, v katerih bi se centralizovale vse predavateljske moči in bi si določale in porazdelile vsako posamezno polje in predavateljski delokrog.

5.

Istotako bi se nam bilo izobraziti v ljudskem knjižničarstvu in bi se imeli uvesti v delokrog knjižnice. Potreba bi se nam bilo poučiti, kako se ljudske knjižnice snujejo, kako so pravila, kako se z njimi posluje, kako se pospešuje čitanje, kako bi se na podlagi uč. dr. menjavale knjige, kje bi se dobivale knjige, in si napraviti istotako sistematiški načrt za to delo.

6.

Važno panogo našega prosvetnega dela tvorijo naši prosvetni listi, ki so „Zvonček“, „Naša Bodočnost“, „Domače ognjišče“. Zatorej bi se nam bilo že zgodaj poizveti v delokrog teh listov, bi bilo proučevati njih program, njih slog in vse podrobnosti, ki pridejo tu v poštev. Potreba bi se nam bilo pečati z urejevanjem posameznega lista in z vprašanjem, kako to delo pospešiti, kako razširiti nje in njih delokrog.

7.

Kakor smo pa prej omenili proučevanje zadrugištva s stanovskega stališča, tako bi ga morali proučevati z ljudskega stališča, t. j. s stališča našega narodnogospodarskega delovanja, in se morali uvesti tudi v isto.

Poleg vseh teh prevažnih vprašanjih, v katere bi nas morala uvesti naša stanovska vzgoja in nas bi morala usposobiti za to, je tudi važno že naraščaju dati misliti in proučevati, kakšno stališče bi bilo pravo stanovsko stališče napram političkim strankam in kakšno stališče imamo zastopati nasproti raznim strankam v stanu.

* * *

Tak bi torej bil sistematiški načrt naše stanovsko-narodne vzgoje.

Kako ogromno delo nas čaka, kako ogromno je polje naše stanovske vzgoje, koliko časa in sil bo potreba, preden se nam uresniči naša stremiljenja, to spozna le tisti, ki ima jasen pregled čez polje naše stanovske vzgoje in ki gleda v bodočnost in z bodočnostjo.

Toda eno zavest imamo lahko že danes, to namreč, da imamo vsaj jasne smotre za bodočnost — pred seboj.

Kranjske vesti.

— **Tovarišu Francu Galetu,** učitelju v Ljubljani, sta umrla ljuba otroka Stanislav in Rozika. — Ko sta se oče in mati vrnila s pogreba Stanislavovega, sta dobila Roziko mrtvo. Pravijo, da so ju pobrale ispiice. Tako kruto prizadetim staršem naše iskreno sožalje!

— **Umrl** je dne 20. t. m. na kliniki na Dunaju tovariš Pavel Šile, nadučitelj v Žireh. Imel je bolezen v grlu, ki ga je ugrabila v najlepših letih. Vrlemu tovarišu časten spomin!

— **Od škofjeloškega Sokola** smo prejeli in priobčujemo: II. zlet Gorenjske Sokolske Zupe se vrši v nedeljo, dne 9. julija 1911, v Škofji Loki. Ob tej priliki tudi tamošnje sokolsko društvo razvije svoj prapor. Spričo tega je pričakovati, da stori vsak gorenjski Sokol svojo

dolžnost in pobiti isti dan s svojimi sobraty v naše prijazno gorenjsko mesto Skofjo Loko. Ravnotako se nadejamo, da se bodo tega redkega slavlja udeležile tudi vse ostale naše sokoške župe in društva ter da pošljejo v čim največjem številu svoje krepke sokolske čete k našim čilim Gorenjcem! Na našem lepem Gorenjskem dobi vsakdo zavedno in gostoljubno slovensko ljudstvo, ki je še posebno ponosno na svoje krasno se razvijajoče Sokolstvo. Na tem izletu se bodo izvajale proste in orodne vaje in vršile tekme, kakor je o tem poročal zadnji Vestnik Gorenjske Župe. Za zdaj le opozarjamo na ta zlet in razvite prapora mladega, a čvrstega škofjeloškega Sokola in prosimo vsa naša narodna društva, da se pri svojih prireditvah ozirajo na dan 9. julija.

Štajerske vesti.

—š— Iz štaj. dež. šol. sveta. Štaj. dež. šol. svet je v svoji seji dne 9. t. m. dovolil delitev šestrazredne mešane ljudske šole v Studenci v petrazredno deško in petrazredno dekleško ljudsko šolo. Ljudska šola v Novi cerkvi pri Vojniku se razširi iz trirazrednice v štirirazrednico. Definitivno so namrečeni: na ljudski šoli v Jarenini def. učit. Jože Čonč; v Kapelah prov. učit. Jože Jerše, v Jurklostru prov. učitelj Andrej Gostiša, pri Sv. Marjeti poleg Rimskih toplic prov. učitelj Karel Drofenik, v Kamnici pri Mariboru prov. učitelj Milka Wach in Pavla Bazelj, v Ljubnem Viktorija Zöhrer, v Petrovčah Marija Confidenti. Za okr. pomožnega učitelja v slovenjegraškem polit. okraju je imenovan prov. učitelj v Mariji Pušavi Andrej Leskovšek.

—š— Štajerska kmetijska družba ima dne 29. in 30. marca svoj občni zbor v Gradcu. Mariborska "Straža" se zavzema za to, da bi dobil v družbinem odboru tudi ravnatelj kmetijske šole v St. Jurju, g. I. Belle, viril-n glas, kakor ga imajo njegovi nemški tovariši. Pridružujemo se temu mnenju in izrekamo željo, da bi se zastopniki spodnještajerskih podružnic, ki so večinoma v naprednih rokah, prav mnogoštevilno udeležili obnega zbora. Zaradi napetih razmer v deželni zboru utegne priti na njem do prav burnih prizorov.

—š— Disciplinarni senat za štaj. ljudskošolsko učiteljstvo je sestavljen takole: C. kr. namestnik Manfred grof Olary-Aldringen, predsednik; c. kr. namest. podpredsednik baron Hammer-Purgstall, predsednik namestnik. — Člani pa so: Manger vitez pl. Kirchsberg, c. kr. nam. svetovalec in član dež. šol. sveta; njega namestnik vitez pl. R. Altmann, namestniški tajnik; deželni odbornik odvetnik dr. Leopold Link; njega namestnik državni poslanec profesor dr. P. Hofmann pl. Wellenhof; c. kr. dež. šol. nadzornik dr. K. Tumler in P. Koučnik; cesarski svetnik, meščanske šole ravnatelj v p. Hans Trunk; njega namestnik gimnazijski ravnatelj J. Glovacki v Mariboru; meščanske šole ravnatelj v Gradcu Fr. Karvan; njega namestnik učitelj v Gradcu Al. Kasper. — Vidi se, kako upoštevajo na Štajerskem slovenske dele dežele! Slovenca ni v tem disciplinarnem senatu — nobenega!

—š— Učena sprejme trgovca M. Bertlisa v Žetalah pri Rogatecu. Glej inserat!

Goriške vesti.

—g— Šola v Sedlu je zaprta, ker so se med šolsko mladino pojavile ošpice, ali kakor ljudstvo pravi maruskije.

—g— Novo šolsko poslopje v Biljani. V Biljani v zapadnih Brdih zgradijo novo šolsko poslopje, za katero je proračunjeno stroškov K 21.257-79. Razpisan je natečaj do 31. t. m. Potem odda gradiščanski okrajni šolski svet zgradbo ponudniku, katerega ponudba bo baš ugajala. Vadija mora vložiti ponudnik K 1063. — Gradiščanski okrajni šolski svet razglašata natečaj samo v laškem jeziku v uradnem listu. Zahtevamo, da uraduje za Slovence slovensko!

—g— Pismeni zrelostni izpiti na goriškem ženskem učiteljskem se prične dne 2. maja. — Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole se prične pa dne 8. maja ob 8. uri dopoldne. Pravilno opremljene prošnje se imajo vložiti predpisanim potom do dne 15. aprila pri ravnateljstvu c. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Gorici. Preizkušnje za učiteljice ženskih ročnih del in za vrtnarice bodo neposredno za tem izpitom. Prošnje je vložiti do 15. aprila pri ravnateljstvu c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici.

—g— Iz Tolmina poročajo: Prijatelji naše učee se mladine so priredili v nedeljo, dne 12. t. m., zabaven večer v korist "Dijaški kuhinji" v Gorici. Obširni salon g. župana je bil napolnjen do zadnjega kota. Vrele pevke, kakor tudi domači naš kvarter gospodov violinistov — vsi so častno rešili svoje naloge. Gmotni uspeh prireditve pa nas je kar presepetil: Dijaška kuhinja dobi 207 K 60 vin. Mnogi gospodje so vstopnino preplačali, drugi so poslali znatne vsote, ker se niso mogli udeležiti. Srčna hvala vsem!

Priporočajte in širite naš list!

Istrske vesti.

—i— Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda za Istro je razposlalo na podružnice pismo nastopne vsebine: Blizu se čas družbine glavne skupščine, na kateri bomo polagali točen račun o delu naših podružnic v minoletem letu. Neobhodno potrebno je torej, da najdalje v roku 15 dni nabereite članarino med člani tamošnje podružnice, da skličeite zborovanje, na katerem bo med drugim izvoliti odposlanca na glavno družbino skupščino. Prosimo Vas, da nam takoj po zborovanju tamošnje podružnice dopošljete izpolnjeno poročilo in iztirjani denar. — Priporočamo Vam, da članom podružnice pojasnite namen naše družbe, ki je danes našemu narodu še potrebnejša, nego se je to mislilo poprej. Ona je takorekoč edina naša močna organizacija, ki jo moremo postavljati proti tujski samovolji. V naši družbi je urejena naša moč, ki je ne sme nihče kršiti. To občutijo dobro naši tujinci; zato jih nemalo boli vsak napredek naše družbe, dočim bi bilo v njihova največja radost, ko bi to družbo videli oslajeno in zapuščeno od naroda. — Tega veselja jim ne smemo privoščiti ker bi s tem storili zločin proti lastnemu narodu. Hrvat (Slovenec), ki pozablja dolžnosti, ki ga vežejo nasproti družbi, ni vreden imena, ki ga nosi. Podružnica, ki zanemarija svoje dolžnosti nasproti družbi, naj se briše. In izbriše se na največjo sramoto njih, ki so zakrivilili njen razpad. Toliko prosimo, da pojasnite zborovalcem, da jih tako v podbudite k čim vestnejemu izpolnjevanju svojih dolžnosti. Ravnateljstvo družbe sv. Cirila in Metoda se nadeja, da se temu pozivu odzovejo vse naše podružnice, pa tudi one, ki so dosedaj ostajale gluhe za vse naše prošnje in pozive.

Splošni vestnik.

Ali smo že res tako daleč? Mlad učitelj-abiturient prosí za izpraznjeno učiteljsko mesto ter gre poizvedovat k c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku, ali bo dobil dotično službo. Nadzornik: "Ne vem, ne vem, gosp. dekan se potegujejo za neko mlado učiteljico. Pojdite jih prositi, saj so zdaj tu v Ljubljani, ker je zasedanje deželne zbornice." Učitelj gre in pove dekanu vse, kar mu je naročil gosp. nadzornik. Gosp. dekan posluša mladega učitelja, vzame vizitko, napiše nekaj nanjo ter jo da učitelju z naročilom, naj nese to pisemce gosp. nadzorniku. Učitelj stori to. Nadzornik prebere pisemce in reče: "Vi dobite službo!"

Epohalna iznajdba Čeha. Iz Darmstadta poročajo, da so se na tamošnji radiotelefonni poizkuševalni postaji na darmstadtski tehniški visoki šoli vršili poizkusi z aparatom, ki ga je iznašel Čeh-Pražan. Ta aparat namreč zvezo vlovitve brezžičnih brzojav potemtretjih postaj. Po izjavi merodajnih strokovnjakov pomenja ta naprava izredni napredek na polju brezžičnega brzojavanja.

Cenik urarja in trgovca M. Krapeša, ki ga je natisnila naša "Učit. tiskarna", je izšel. Tisti, ki ga žele dobiti, naj se obrnejo z dopisnico direktno na g. M. Krapeša, urarja in trgovca v Ljubljani, Jurčičev trg, ki ga pošlje vsakemu gratis in franko.

Tovarišem-sadljerejem v zabavo. Da ustrezem želji oddaljenega tovariša, povežem 10 cepičev, dolgih okrog 60 cm, obesim k tem cepičem natančen naslov z znamko 10 h in z napisom: Vzorec brez vrednosti. Za nadaljno odposiljatev pošljem vse to po nekem učencu na našo pošto. Tu se pošiljatev sprejme brez najmanjše opazke. Drugi dan pa, ko že premišljujem, kako se veseli moj tovariš lepo zraslih enoletnih poganjk, mi pošlje naša c. kr. poštarija po drugem šolarju, dasi imamo poštnega sela, vso odposiljatev nazaj z listkom papirja, kjer se bere: Mustersendungen dürfen die Länge von 30 Centimetern nicht überschreiten. X. Y. Ravno pa imam pot v drug od tukaj oddaljen kraj. Mislim si, izkusi svojo srečo na tem c. kr. poštnem uradu. Tu sem prinesem odposiljatev osebno, vprašam sam, če je odposiljatev dovoljna, vprašam, če jo sprejmo. Odgovor: Vse prav! In tovariš mi piše: Cepiče prejel — hvala! — Preden zvečer zaspi, pošlém izmed najvažnejših določil mesto, kjer je med drugim tiskano, da poizkušnje blaga, ki se pošiljajo po pošti, ne smejo presegati 30 cm v dolgoti, 20 cm v širokosti in 10 cm v visokosti. Katera izmed teh dveh pošt ima v mojem slučaju prav? — To si, dragi bratec, odgovori sam!

Koze v Ljubljani. Kakor je znano iz dnevnikov, pojavile so se v ljubljanski okolici koze. En bolnik je umrl, pet pa se jih še nahaja v bolnišnici za silo. Bolezen je izbruhnila v ljubljanski predilnici in zdravniki se zelo boje, da z imenovanimi slučajji epidemija še ni končana. V mestu samem pa nastopajo ošpice in škrlatica. Koliko žalostnih slučajev bi se dalo preprečiti, če bi prizadeti krogi občinstva takoj izolirali vsakega sumljivega bolnika. Z ozirom na to znova toplo priporočamo plakati "Nalezljive otroške bolezni v sliki in besedi", ki ga je po docentu dr. Trumppu priredil mestni zdravnik dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški. Plakat nam v izbornih slikah in poljudnem opisu predločuje vse nalezljive bolezni, tudi koze, ki jih je sedaj posebno važno razločevati od noric. Pri tem pa za vsako bolezen navaja varnostne naprave in veljajoče kontumačne predpise. V oficijelnem

organu avstr. uradnih zdravnikov "Der Amtsarzt" pravi dr. Schaffran: "Plakat je pred vsem uporaben za šole vseh vrst. Osebito bi se moral v korist učiteljem nahajati v vsaki konferenčni sobi, a tudi pri poduku higijene na učiteljskih bo dobro služil, ker se karakteristična slika mnogo bolj uglobi v spomin, kakor pa še tako dober popis. Želimo, da se kar najbolj razširi ta pripomoček, ki pojasnjuje občinstvu najvažnejše in najpogostejše nalezljive bolezni." Vsem šolskim vodstvom torej še enkrat toplo priporočamo, da si za šole nabavijo ta plakat. Če izbruhne kaka nevarna nalezljiva bolezen, more le hitra izolacija bolnika kaj izdati in v tem oziru ima učitelj važno in odgovornost polno nalogo, čeprav bode seveda v vsakem slučaju obvestil zdravstveno oblast. Pa tudi vsi drugi prizadeti krogi naj si nabavijo plakat, osebito različna izobraževalna društva, kajti izvrstno vspele slike ne bodo le ljudstvu zarisale v spomin, kako izgleda ta ali ona nalezljiva bolezen, temveč ga bodo vedno spominjale tudi potrebnih varnostnih naprav. — Plakat, ki ga je tiskala "Učiteljska tiskarna", dobiti je po vsek knjigotračicah. Cena v trobarvnem tisku na lepem 4 K.

Glasbena Matica je priredila 19. t. m. zopet lep koncert, pri katerem sta se posebno odlikovala učitelj-skladatelj Emil Adamič in učitelj sin Ivan Trost. Tudi v pevskem zboru je veliko učiteljev, učiteljic, učiteljskih in učiteljskih. Lahko trdimo, da je učiteljstvo stebel pevskega zbora Glasbene Matice; zato bi nas veselilo, če bi ta zavod naročeval svoje potrebe v Učiteljski tiskarni.

Ravnanje z neveljavnimi vlogami strank. Finančno ministrstvo je pri nekem posebnem slučaju opozorilo na § 81. pristojbinskega zakona, v katerem je uravnavno pristojbinsko postopanje neveljavnih vlog v izvensodnih zadevah. V smislu teh določb je od kolku podvrženih, toda brez kolka vloženih vlog le takrat plačati kolek, ako se je o vlogi uradno razpravljalo ali o nji vložitelj dostavila rešitev. Sicer pa velja pravilo, da se vloga, ako jo je stranka osebno izročila, takoj tej vrne, v slučaju pa, da stranka ni osebno predložila vloge, se ne vzame niti kolka niti ne kaznuje, ampak nastopi škodljiva posledica, da se o vlogi uradno sploh ne obravnava, temveč se jo priloži k aktom. Opozarjamo torej na take škodljive posledice in priporočamo strankam, da se poprej vselej pri poučenih osebi informirajo, katera vloga je kolku podvržena in katera ne.

Slovensko Planinsko društvo opozarja na razstavo planinskih in krajskih slik, ki jo priredi tekom meseca aprila t. l. Zaradi tega prosí, da se dopošljejo slike na razstavo na naslov odbornika Oskarja Skuška v Ljubljani, Knafova ulica 7, ali pa vsaj do 1. aprila naznani število in velikost slik, namenjenih razstavi. Društvo si pridrži pravico, razstavljene slike priobčiti v "Planinskem Vestniku". Zaradi tega se mora dati društvu po en posnetek. Odbor vabi na veliko udeležbo.

Stoletnica rojstva pok. ljubljanskega škofa Ivana Zlatoustga Pogačarja (1872—1883) je letos. Kakšnih nazorov je bil ta odlični cerkveni vladika, svedoči njegov izrek: "Politika ne spada na prižnico. Politika se vedno izpreminja, vera pa je večno resnična; zato ne spada politika na prižnico." V 27 letih, odkar počiva škof Pogačar v stolnici, se je marsikaj izpremenilo, med drugim tudi to, da po nekod politika ni več tuja našim prižnicam. Ali je to veri v prid?

Škof Nagl, drugi protektor katoliškega Schulvereina. Koadjutor škof dr. Nagl, ki ga imajo Tržačani v dobrem spominu, je prevzel naslov drugega protektorja katoliškega Schulvereina na Dunaju. Kakor znano, je prvi protektor prestolonaslednik Frane Ferdinand.

Glasbeno-pedagoški kongres se vrši na Dunaju od 20.—23. aprila t. l. Tedaj ustanove zvezo glasbenih pedagogov za celo Avstrijo.

Klub slovenskih amater fotografov v Ljubljani. Kakor smo že poročali, priredi to društvo prvo svojo razstavo. Otvori se meseca maja t. l. v umetniškem paviljonu g. R. Jakopiča skupno z običajno "Spomladansko umetn. razstavo", na kateri bode poseben prostor določen za razstavo našega društva. Vse člane, ki se hočejo razstave udeležiti, vljudo prosimo, da nam to nemudoma javijo, da se jim potem pravočasno dopošljejo vsa tozadevna potrebna pojasnila. Pravico udeležbe na razstavi imajo le člani društva, zato se zaeno opozarja tudi vse ama, terje, ki še niso prijavljeni društvu in se žele razstave udeležiti kakor tudi biti deležni vseh udobnosti, ki bodo združene s to razstavo, da nemudoma javijo svoj pristop k društvu. Ker je to pri nas prva skupna umet. amater-fotografska razstava, je želeli, da bi se je vsi naši amaterji v kolikor mogoče polnem številu udeležili. Razstavljalcem kakor tudi društvenim članom so na "Spomladanski umet. razstavi" zagotovljene razne udobnosti. Prijave je pošiljati na društveni naslov "Klub slov. amater-fotograf" v Ljubljani.

Razgled po šolskem svetu.

— Žalostne šolske razmere na Hrvaškem. Znano je, da se nabaja na Hrvaškem radi finančno gospodarske podrejenosti Ogrski, ki požre največ dohodkov Hrvaške v razne t. zv. skupne namene, v nekaterih krajih celo čez 70 odstotkov analfabetov. Vzrok tem žalostnim razmeram so na eni strani siromašne deželne blagajne, na drugi strani pa razni madžaronski režimi, ki so še ta denar razsipali za kupčijo glasov pri volitvah. Radi tega se niso mogle graditi niti šole, niti zboljšati učiteljem plače. Hrvaški učitelji so namreč slabše plačani, kakor najzadnji občinski sluga. Žalostne šolske razmere na Hrvaškem pojasnjuje lahko novela o zvišanju učiteljskih plač, ki je ravno na dnevnem redu hrv. sabora. Od l. 1888. t. j., od zadnjega šolskega zakona do l. 1908/09 je naraslo število šolobveznih otrok od 243.538 na 386.761, torej za 143.193 več. V tem času pa je bilo zgrajeno na Hrvaškem samo 317 novih šol z 1059 učitelji. Na ta način odpade na vsako novo šolo 450, na vsakega novega učitelja pa 140 učencev. Naravna posledica tega je bila, da je vkljub množitvi šol število otrok, ki niso mogli zahajati v šole, vedno bolj narasčalo, in sicer od 90.703 na 127.945. V enem deceniju je torej naraslo število analfabetov za 37.243. Res žalostne posledice gospodarsko-finančnega, kakor tudi političnega suženjstva!

— Statistika avstrijskih vseučilišč. Dne 1. januarja je bilo na praškem češkem vseučilišču vpisanih 4292 slušateljev, na praškem nemškem vseučilišču 1826. Statistika ostalih avstrijskih vseučilišč daje sledeča števila: Dunaj 9635 slušateljev, Inomost 1240, Levov 4797, Krakov 3051, Gradec 1988, Černovice 1159.

— Profesorji in dijaki na ruskih vseučiliščih. Ministrstvo za prosveto je ugodilo prošnjam 12 profesorjev moskovskega vseučilišča za vpokojenje. Kakor zatrjujejo, je z vseučilišč izključenih mnogo dijakov, in sicer v Petrogradu 67, v Moskvi 55, v Charkovu, Kievu in Varšavi pa 35 dijakov.

— Novo vseučilišče v Frankobrodu. V Frankobrodu ob Menu nameravajo ustanoviti novo vseučilišče, ki bo imelo tri fakultete: filozofsko, juridično in medicinsko. Vseučilišče bo otvoreno leta 1914.

— Boj zoper analfabetizem na Hrvaškem. Na Hrvaškem je ogromno število analfabetov. Tretjina vseh šolobveznih otrok nima šol. Vojaških rekrutov je pa 72 odstotkov analfabetov. Predvsem je torej treba izboljšati ljudsko šolo. Kakor je razvidno iz statističnih podatkov, narašča število šol od leta do leta, vendar pa to število šol, kakor tudi število učnih oseb nikakor ne zadošča, da bi dobili vsi hrvaški otroci najprimitivnejše temelje kulture. Leta 1908—09 je bilo na Hrvaškem 98.010 otrok brez pouka, in veliko število šol ni moglo sprejeti vseh otrok. Da se temu nedostatku vsaj za silo odpomore, je ban dr. Tomašić dovolil, da se vzame iz izseljeniškega fonda 300.000 K za podporo tistim občinam, ki neobhodno potrebujejo šol.

— Nova visoka šola za Nemce. Glavno vodstvo solnograškega visokošolskega društva omenja v neki okrožnici, da Gornje Avstrijska, Solnograška in Koroška, kjer je okroglo 1.400.000 Nemcev, nimajo nikake visoke šole, dočim jo dobi sedaj 700.000 Italijancov. Zato priporoča okrožnica, naj se za Solnograd zahteva osnutke reformne tehnične visoke šole. Kaj pa Slovenci?

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 616.	Kranjsko.	1—1
Na petrazredni ljudski šoli v Krškem, na trirazredni ljudski šoli v Boštanju, St. Rupertu in Trzišču, na dvorazredni ljudski šoli na Bučki in na enorazredni ljudski šoli v Svibnem se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje.		

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. maja 1911.

Prošilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 23. marca 1911.

ZAHVALA.

Povodom nenadomestne izgube iskreno ljubljeneega nepozabnega predobrega sina, odnoseno brata, gospoda

Slavkota Cepuder

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem najtoplejšo zahvalo za vse izrazne globokega sožalja. Osebito se zahvaljujemo tudi še prečastiti duhovščini za tolažilo v bridkih urah, preblagorodnemu gospodu dr. Rusu za njegov požrtvovalni trud, pevskim društvom "Slavec" in "Glasbeni Matici", "Zvezdi" in cerkvenim pevkom in pevcom iz Bizovika, ljubljanskemu učiteljskemu društvu, slavnomu učitelju mestnih ljudskih šol, gg. stanovskim tovarišem, blagorodnim gg. pevcom za ubrane žalostinke, končno vsem darovalcem prekrasnih vencev ter vsem mnogostevilnim prijateljem in dobrim znancem pokojnika, ki so ga obiskovali med boleznijo in tako pripomogli lažje prenašati udarec usode.

V Ljubljani, 27. marca 1911.

Cepuder Marija
mat.